

Remissvar avseende Parlamentariska landsbygdskommitténs slutbetänkande (SOU 2017:1)

Föreningen för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige (Svemin) är nationell branschförening för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige. Antalet medlemsföretag uppgår till ett 40-tal. Medlemsverksamheterna förekommer i hela landet, varav gruvorna huvudsakligen är lokaliserade till norra Sverige och Bergslagen.

Svemin tackar för möjligheten att lämna synpunkter på Landsbygdskommitténs slutbetänkande. Nedan lämnas synpunkter av allmän karaktär på utredningen, och därutöver förslag på åtgärder för hur en utvecklad mineralpolitik kan göra stor skillnad för landsbygden.

1 Allmänna synpunkter

1.1 Övergripande

Det övergripande intrycket är att utredarna har gjort ett bra arbete. Som framgår av utredningen står landsbygden inför stora utmaningar. För att återskapa ett helt Sverige med en levande landsbygd krävs aktiva åtgärder, nuvarande förhållanden är inte acceptabla och det är därför nödvändigt med en förändring. De tre övergripande perspektiven är en bra grund för fortsatt arbete:

- Likvärdiga förutsättningar för medborgarna att arbeta, bo och leva i landsbygderna.
- Öka landsbygdernas förmåga att ta tillvara förutsättningarna för företagsamhet och sysselsättning på ett långsiktigt hållbart sätt.
- Öka landsbygdernas möjligheter att bidra till en positiv utveckling av samhällsekonomin.

Målet "En livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd" anser vi är välbalanserat och rimligt. Att använda ett 30-årsperspektiv är också bra men vissa åtgärder brådskar och behöver definitivt aktivitet i närtid.

1.2 Välkomna förslag

Svemin vill särskilt lyfta fram några viktiga förslag som utredningen föreslår:

- a) Samhällsutvecklingen kommer i hög grad att styras av i vilken omfattning digitaliseringens möjligheter kan användas. Utan ett väl utbyggt bredbandsnätverk på landsbygden kommer inte det samhällsekonomiska bidraget bli positivt. Processindustri och tillverkningsindustri med tillhörande tjänster kan inte etableras och utvecklas utan snabba nätverk. Kompetens-

utvecklingsaktiviteter kommer inte att ske, besöksnäringen hämmas osv. Därtill behövs bredband för en god livskvalité på landsbygden.

Bredbandsuppbyggnaden måste prioriteras.

- b) Sverige är ett avlångt land i utkanten av sina marknader. Bra transportsystem är helt nödvändiga för att skapa konkurrenskraft och därmed också jobb samt företagsetableringar.
Konkurrenskraftiga transporter måste skapas.
- c) Den allmänna servicen måste vara god på landsbygd. Även om en bredbandsutbyggnad förbättrar förutsättningarna måste staten ta ett större ansvar för att kommersiell service etableras på landsbygderna, förutom välfärdstjänster som skola, vård, omsorg, polis och kultur.
Kommersiell service och välfärdstjänster är fundamentala för nyetablering på landsbygd.
- d) Scenario två (sid 66) beskriver på ett bra sätt vilka kombinationer av utvecklingsprojekt som är nödvändiga.
En "sammanhållen landsbygdpolitik" är mycket viktig.

1.3 Slutsatser som inte tydliggörs

Svemin vill peka på ett par slutsatser som borde funnits med i utredningen:

- a) När utredningen beskriver landsbygdens stora potential för företagande och ökad sysselsättning anser Svemin att det finns en övertro på att den digitala tekniken kommer att skapa nya arbetstillfällen utanför de traditionella näringarna som gruvor, stål och skog. Dessa traditionella basnäringar har i Sverige utvecklats under hundratals år och har idag en teknisk och kommersiell nivå som är i absolut världsklass. Här kan digital teknik utveckla de traditionella näringarna än mer och skapa nya affärer och investeringar. Runt industrietableringar finns ett nätverk av entreprenörer som i sin tur skapar nya arbetstillfällen. Svemin tycker inte att utredningen påpekar detta tillräckligt tydligt.
Basindustrin är mycket viktig för arbetstillfällen på landsbygden.
- b) Det kan konstateras i utredningen att i de kommuner där gruv- och mineraldrift är etablerad är både utbildningsnivåerna högre, med fler eftergymnasialt utbildade personer, samt att det där finns ett större serviceutbud. Gruv- och mineralverksamheter är beroende av välutbildad personal inom många olika områden. Det gäller också att kommuner/regioner har beredskap för att skapa bra förutsättningar för de inflyttade personer som inte anställs inom gruvnäringen. En viktig orsak till att man gärna bosätter sig här är att man vill bo och verka på landsbygd, här finns möjlighet till utveckling. Utredningen borde vara tydligare med den potential som finns här.
Basindustrin tillför landsbygden välutbildade personer vars potential måste utnyttjas.

2 Gruv- och mineralnäringens möjligheter

2.1 Allmänt

Den svenska gruv- och mineralindustrin är idag i världsklass. Svensk gruvindustri arbetar hållbart, det är en förutsättning för att överhuvudtaget kunna ha verksamhet i landet. Högt egna ställda krav på långsiktig lönsamhet, arbetsmiljö, socialt agerande i samhället och miljö är goda exempel på detta. Ett aktuellt exempel på hållbar utveckling är projektet "Stål utan kol" där LKAB, SSAB och Vattenfall tillsammans arbetar för att ta fram en process där järn kan tillverkas med vatten som biprodukt i stället för koldioxid. Den här typen av projekt är ett bra exempel på aktiviteter som skapar möjlighet

till arbetstillfällen på landsbygden. Branschens sysselsättningsmultiplikator är från 2,1 (LTU, 2015) till 4,9 (EY, januari 2016)

Gruvorna utgör första ledet i en lång samhällsnyttig värdekedja inom industri och industrinära tjänster som kommer hela Sverige till del. Svenska gruvor har rekordhög digitaliseringsgrad, här finns den största anläggningen för återvinning av elektronikskrot och våra produktionsverksamheter används redan idag som testbäddar för den mest avancerade tekniken. Investeringar i storleksordningen 90 mdr SEK de senaste tio åren har skapat många arbetstillfällen, ofta på landsbygd. För att den svenska gruv- och mineralnäringen ska fortsätta investera för en nyindustrialisering av Sverige krävs att grundläggande förutsättningar är tillgodosedda – här spelar politiken en avgörande roll.

2.2 Åtgärdsförslag för att skapa en växande gruvnäring

Svemin vill peka på några områden som är viktiga grundförutsättningar för en levande landsbygd och gruv- och mineralnäringen:

- a) **Tillståndsprövningar.** En rättssäker och tydlig process – utan att för den skull göra avkall på miljön – är avgörande för företagets investeringsvilja. Tillståndsprövningar har också en avgörande betydelse för att genomföra regeringens Nyindustrialiseringsstrategi, NIS. Tillståndsprövsprocessen ska utmynna i tillstånd som innehåller de krav som behövs för att klara en balanserad påverkan som ekosystemen tål, inte att stoppa utvecklingen. Den svenska gruv- och mineralnäringen räds inte höga miljökrav, men för att fortsätta satsa måste vi veta vad som krävs. Nuvarande regler och tillämpning av bland annat Natura 2000-bestämmelser och vattenförvaltning saknar samhällsekonomiska avvägningar och rimlighetsbedömningar och riskerar att stoppa nyinvesteringar och försvåra hållbar utveckling.
Sverige måste ha en möjliggörande lagstiftning.
- b) **Transporter.** För att industrin ska kunna fortsätta investera för tillväxt här i Sverige är en pålitlig infrastruktur fundamental. Vi är ett litet exportberoende land och avståndet till våra viktigaste marknader är ofta långt. Det handlar om samverkande transportsystem, ökat järnvägsunderhåll samt investeringar i Norrbotniabanan och dubbelspår på Malmbanan. Punktskatter och andra avgifter baseras ofta på förhållanden i tätbebyggda områden men kan vara helt förödande för verksamheter på landsbygden.
Sverige behöver långsiktiga satsningar på stabil infrastruktur, i synnerhet underhåll av järnvägsnätet.
- c) **Elförsörjning.** Gruv- och mineralindustrin är beroende av leveranssäker el dygnet runt, året runt. Industrin driver många projekt för att minska verksamheternas koldioxidavtryck genom ökad elektrifiering och digitalisering. En utveckling mot allt klimatsmartare industri gör att framtiden kommer att kräva en betydande ökning av elbehovet. Energikommissionens goda intentioner måste nu bli handling.
Industrin måste kunna lita på att det finns en stabil elförsörjning till långsiktigt konkurrenskraftiga priser.

- d) Forskning, innovation och kompetensutveckling. Innovationskraften inom den svenska industrin är företagets viktigaste konkurrensfördel. Den svenska gruv- och mineralindustrin står för en tung del av svensk teknikutveckling – innovationer som är viktiga för landsbygden. Industrins pilotanläggningar för att utveckla klimatsmarta processer och långtgående digitaliseringsprojekt är konkreta exempel där lokal samverkan är viktig. Det är fundamentalt med vidareutbildning under hela yrkeslivet och goda kommunikationer, inklusive ett väl utbyggt bredband, är nödvändiga för att säkerställa detta på landsbygden. **Goda förutsättningar för att bedriva forskning, innovation och kompetensutveckling måste säkras på landsbygden för att Sverige inte ska tappa i konkurrenskraft.**

Stockholm den 22 mars 2017

Svemin, genom

Per Ahl, vd